

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ
za 2020. godinu**

Podgorica, jun 2021. godine

Sadržaj

Sadržaj	2
Uvodne napomene	3
Finansijski izvještaj za 2020.godinu	6
1.1. Normativni okvir finansiranja Agencije	7
1.2. Finansijski pokazatelji poslovanja	8
<i>Bilans uspjeha u periodu od 01.01. do 31.12.2020.godine</i>	8
<i>Bilans stanja na dan 31.12.2020.godine</i>	15
1.3 Finansijski plan za 2021.godinu	18
1.4. Revizija finansijskih izvještaja Agencije za 2020.godinu	18
Zaključci:	19
Prilozi	20

Agencija za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore, osnovana je Odlukom o osnivanju Agencije za civilno vazduhoplovstvo („Službeni list CG“, br. 45/09), koju je donijela Vlada Crne Gore na sjednici od 02.07.2009. godine. Nadležnost Agencije utvrđena je Zakonom o vazdušnom saobraćaju (“Službeni list CG”, broj 30/12, 30/17 i 082/20),

Članom 5 Zakona o vazdušnom saobraćaju ("Službeni list CG", br. 30/12, 30/17 i 082/20) utvrđen je pravni položaj Agencije za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore, kojim je propisano da je Agencija nezavisno pravno lice koje vrši javna ovlašćenja u skladu sa zakonom, da je osniva Vlada Crne Gore, da je samostalna u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti i da za svoj rad odgovara Vladi.

Odredbom člana 13 stav 2 navedenog zakona propisano je da Agencija priprema godišnji finansijski izvještaj za prethodnu godinu, a stavom 2 istog člana propisano je da navedeni izvještaj, sa izvještajem nezavisnog ovlašćenog revizora, Agencija dostavlja Vladi Crne Gore do 30. juna tekuće za prethodnu godinu.

* * *

Na rad i poslovanje Agencije, osim zakona o vazdušnom saobraćaju i drugih domaćih propisa, primjenjuju se i ratifikovane međunarodne konvencije, ratifikovani međunarodni ugovori, međunarodni vazduhoplovni propisi, standardi i preporuke međunarodnih organizacija (ICAO, ECAC, EASA, EUROCONTROL, JAA, Evropske Komisije). Agencija je organizovana na način da ispunjava sve zakonske obaveze i obaveze preuzete ratifikovanim međunarodnim ugovorima, kao i obaveze koje proističu iz potpisanih sporazuma sa Evropskom zajednicom i to: Sporazuma o određenim aspektima vazdušnog saobraćaja i Multilateralnog sporazuma o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja koji Crnu Goru u oblasti civilnog vazduhoplovstva integriše u Evropsku zajednicu. Multilateralni sporazum posebno zahtijeva harmonizaciju unutrašnje regulative u Crnoj Gori u cjelini, kao i neposrednu primjenu evropske regulative. To uključuje osnivanje i rad organa civilnog vazduhoplovstva kao nezavisnog regulatornog i nadzornog organa koji mora biti samostalan i maksimalno nezavistan u svom radu kako bi omogućio nesmetanu primjenu međunarodnih standarda u ovoj oblasti, posebno u oblasti sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja.

Ovakva pozicija i status Agencije potvrđeni su i u konstatacijama i zaključcima projekta koji je finansirala **Evropska Unija - „Tehnička pomoć sektoru saobraćaja u Crnoj Gori” (Technical assistance to transport sector, Montenegro, Europeaid-127318/C/CER/ME)**.

U rezimeu Finalnog izvještaja projekta, objavljenog u decembru 2011. godine nalazi se i dio koji se odnosi na Agenciju za civilno vazduhoplovstvo:

„ ACV je doživjela značajnu porast u kompetenciji i kvalitetu rada i potrebno je da sačuva svoju poziciju nezavisnosti u svojim aktivnostima i finansiranju, kao i da bude odgovorna za svoj rad isključivo Vladi. To je potrebno kako bi zadržala trenutno kompetentno osoblje, tj da očuva kompetenciju same Agencije. U suprotnom, Agencija bi imala nedostatak profesionalnog kadra koji bi doveo do smanjenja kompetencije i njene pravne misije te se tako ugrozila sigurnost i bezbjednost vazdušnog saobraćaja u Crnoj Gori. Takođe, mora se uspostaviti transparentna finansijska održivost Agencije koja je u skladu sa preporukama ICAO i EU”.

U skladu sa međunarodnim standardima i zakonskim rješenjima omogućeno je stabilno i održivo finansiranje Agencije. Imajući u vidu značaj Agencije za implementaciju sistema sigurnosti i bezbjednosti u vazdušnom saobraćaju i potrebe održavanja njene stabilnosti, kao i jedinstvenu

specifičnost u načinu finansiranja, država je posebnim zakonom izuzela Agenciju iz sistema ograničavanja zarada.

U Izvještaju sa misije Crne Gore (6 – 7. decembra 2016. godine) koji je urađen u okviru projekta „EASA program o civilnom vazduhoplovstvu EASA – IPA 3“, koji finansira Evropska unija, a sprovodi Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja – EASA, tretirano je i finansiranje Agencije za civilno vazduhoplovstvo. U pomenutom izvještaju konstatovano je sljedeće:

„Trenutna šema finansiranja obezbjeđuje adekvatno pokrivanje potreba poslovanja Agencije (plate, ulaganje u potrebnu opremu, operativni troškovi), čime se omogućava da Agencija vrši svoje poslove uz stabilne finansijske resurse.“

Veoma je važno napomenuti da je Vlada oslobodila Agenciju za civilno vazduhoplovstvo restriktivnih mjera u pogledu ograničenja zarada. Takva politika je do sada omogućila uspješno funkcionisanje Agencije, zapošljavanje i zadržavanje stručnog osoblja i doprinijela jačanju vazduhoplovne sigurnosti u Crnoj Gori, i takav trend bi trebalo nastaviti u budućnosti.“

Pozicioniranost Agencije potvrđena je i iz Ujedinjenih nacija i Evropske komisije krajem 2018. godine.

Tako je iz Biroa za vazдушnu plovību **ICAO u Montrealu** potvrđeno da je crnogorsko civilno vazduhoplovstvo dobro uređeno kroz postojeći zakonodavni okvir, da je od suštinskog značaja da se zadrži postojeći regulatorni okvir u odnosu na Agenciju i da nezavisna i autonomna Agencija za civilno vazduhoplovstvo u velikoj mjeri doprinosi povećanju sigurnosti vazdušnog saobraćaja. Istovremeno podsjećaju da je „Vlada dužna da nastavi sa politikom podrške Agenciji kroz stvaranje uslova za statusno-pravnu nezavisnost, stabilne uslove finansiranja adekvatnih zarada zaposlenih koje omogućavaju obezbjeđivanje kvalifikovanog i kompetentnog osoblja, stalne obuke i jačanje kompetencija.“

Direktor Direktorata za mobilnost i transport **Evropske komisije** je istakao značajan napredak koji je ostvarila crnogorska Agencija za civilno vazduhoplovstvo u oblasti regulatornog i sigurnosnog nadzora, čime je uspostavljena čvrsta reputacija za Agenciju u Evropi i šire, napominjući da je važno da Agencija bude u stanju da djeluje u cjelosti i nezavisno u okviru garancija propisanih važećom legislativom.

Vanredne okolnosti u poslovanju u 2020. godini

Usled efekata pandemije Covid 19, počev od marta 2020. godine zaustavljen je komercijalni vazdušni saobraćaj, pored ostalog i u našoj naplatnoj zoni. U okolnostima kada nije bilo odvijanja vazdušnog saobraćaja, likvidnosna situacija svih nacionalnih agencija, tj vazduhoplovnih vlasti je bila ugrožena. Ove okolnosti su uzrokovale nemogućnost nacionalnih vazduhoplovnih nadzornih tijela da iz planiranih rutnih naknada obezbijede sredstva za refundiranje obaveza iz te godine. Zbog ovih okolnosti uprava EUROCONTROL-a je početkom aprila o tome obavijestila sve nacionalne agencije u čijoj je nadležnosti regulisanje vazdušne plovību u nacionalnim vazdušnim zonama. Agencija za civilno vazduhoplovstvo je obaviještena i o aktivnostima koje uprava EUROCONTROL-a planira da preduzme u okolnostima zaustavljenog vazdušnog saobraćaja. Suština tih aktivnosti je bila da EUROCONTROL nacionalnim regulatorima isplati samo dio odobrenih naknada troškova. Agencija je dobrim poslovanjem u ranijem periodu obezbijedila solidne zalihe finansijskih sredstava koje su joj omogućile da obavlja posao u tim otežanim okolnostima i na duži period od onog koji se u tom momentu procjenjivao. Uprava EUROCONTROL-a je u projekciji upravljanja rizikom izazvanim novim virusom predvidjela tri scenarija, prema kojima se očekuje gubitak prihoda za zonu u cjelini (40 država) u iznosu 2,3 milijarde eura do 3,8

milijardi eura, a nadajući se tom srednjem scenariju po kojem su procjene gubitaka prihoda oko 2,7 milijardi eura. Gubitak prihoda, po projektovanom srednjem scenariju od 2,7 milijardi eura, ostaviće posledice po likvidnost sistema u cjelini pa je iz tih razloga predviđeno kreditno zaduženje EUROCONTROLLA-a u iznosu 1,3 milijarde eura i odlaganje naplate potraživanja od aviokompanija za izvršene usluge iz perioda februar - maj 2020. godine na način što bi se naplata potraživanja iz februara 2020. godine realizovala u novembru 2020. godine, naplata potraživanja iz marta 2020. godine u februaru 2021. godine, naplata potraživanja iz aprila 2020. godine u maju 2021. godine i naplata potraživanja iz maja 2020. godine u avgustu 2021. godine. S obzirom na prethodno opisanu dinamiku naplate potraživanja, nesporno je zaključiti da je uprava EUROCONTROLLA-a očekivala normalizaciju aviosaobraćaja od juna 2020. godine, jer nije bilo planiranih odlaganja naplate potraživanja od aviokompanija počev od juna 2020. godine.

Zbog svega navedenog Agencija je trebala obezbijediti pouzdano servisiranje poslovnih obaveza koje su nakon detaljnije analize neophodnih izdataka za period maj - decembar 2020. godine pouzdano procijenjene na iznos od oko 2,34 miliona eura. Ta sredstva je Agencija u tom momentu imala na raspolaganju.

S obzirom da funkcionisanje Agencije ima opšti društveni značaj, postavilo se pitanje da li se kreditno zadužiti i sačuvati raspoloživa sredstva kao garanciju za duži rad u kriznim uslovima ili iz raspoloživih sredstava finansirati tekuće obaveze, koje su značajno reducirane.

Evropska agencija EUROCONTROL obezbijedila je sredstva od grupe kreditora koju predvode KfW IPEX-Bank GmbH, KBC Bank NV, HSBC Bank plc i HSBC France. Time je omogućeno da EUROCONTROL obezbijedi sebi i vazduhoplovnim vlastima koje to prihvate podršku u vidu kredita.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo je prihvatila taj kreditni aranžman u relativno manjem iznosu. Na sjednici Savjeta održanoj 22.07.2020. godine, donijeta je odluka o zaduživanju Agencije kod EUROCONTROLLA-a u iznosu od 565.634,00 eura sa kamatnom stopom od 1,5% + 3M EURIBOR, sa rokom otplate do marta 2022. godine pod uslovima koje je definisao EUROCONTROL. Prva isplata navedenih sredstva zajma bila je već 30. juna 2020. godine, u iznosu od 100.387,00 eura, i otplata se bez problema odvija predviđenom dinamikom. Nakon što je u aprilu 2020. godine komercijalni aviosaobraćaj u Evropi gotovo u potpunosti zaustavljen, što nije bio slučaj ni sa jednom drugom poslovnom djelatnošću, moguće je zaključiti da je globalna kriza prouzrokovana pandemijom korona virusa najveći uticaj imala na aviosaobraćaj. Avio kompanije i kompletna avio industrija našla se u ogromnim problemima. Još uvijek se ne mogu tačno utvrditi gubici, a akcije aviokompanija su u velikom padu. Što se tiče naše države i ona je pogođena globalnim posljedicama katastrofalnog pada vazdušnog saobraćaja. To će imati ozbiljne posljedice, prije svega finansijske, za sve subjekte civilnog vazduhoplovstva u Crnoj Gori. U međuvremenu se desio i prestanak rada nacionalne aviokompanije Montenegro Airlines, što je svakako dodatno dovelo do smanjenja prihoda.

Posmatrajući cijelu 2020. godinu, gubitak u saobraćaju za našu naplatnu zonu „Srbija/Crna Gora/KFOR“, kada su u pitanju odlasci/dolasci, iznosio je oko 52000 letova manje ili u prosjeku 54% manje u poređenju sa prethodnom godinom. Kada u obzir uzmemo i prelete, u prosjeku se bilježi 922 IFR dnevnih letova u naplatnoj zoni, što je 56.0% manje nego 2019. godine. Ako se usredsredimo samo na period od aprila do decembra 2020. godine ovaj pad je i veći, tj. 805 IFR dnevnih letova ili 65.5% manje nego u istom periodu 2019. godine. Prosječan broj dnevnih operacija na Aerodromu Podgorica u 2020. godini je 18, što je za 60.2% manje nego u 2019. godini.

EUROCONTROL je 2020. godine u ime naplatne zone „Srbija/Crna Gora/KFOR“, naplatio avio kompanijama 36,4 miliona eura za rutne naknade. Ovaj iznos je 54% niži nego 2019. godine, što je po mjesecima prikazano u sljedećoj tabeli, a predstavlja 1,1% ukupnih rutnih naknada koje je EUROCONTROL naplatio. To znači da će svi subjekti ove naplatne zone (SMATSA d.o.o, Direktorat civilnog vazduhoplovstva Republike Srbije, Agencija za civilno vazduhoplovstvo i HungaroControl) ostvariti značajan manjak prihoda zbog drastičnog smanjenja prihoda od rutnih naknada.

ROUTE CHARGES 2020 (% vs 2019)													
En-route Charging zone	Jan-20	Feb-20	Mar-20	Apr-20	May-20	Jun-20	Jul-20	Aug-20	Sep-20	Oct-20	Nov-20	Dec-20	Total
Srbia/Montenegro/ KFOR	+18%	+24%	-31%	-90%	-88%	-84%	-63%	-51%	-50%	-48%	-57%	-52%	-54%

Katastrofalna situacija u vazdušnom saobraćaju širom Evrope pogoršava se i u 2021. godini. Sprovedenje vakcinacije u mnogim zemljama ide mnogo sporije nego što se očekivalo. Ipak, postoji nada da će se do ljeta obnoviti saobraćaj generalno u Evropi, a posebno u naplatnoj zoni „Srbija/Crna Gora/KFOR“ (zajednička naplatna zona Crne Gore i Srbije, u kojoj participiraju 4 subjekta: SMATSA d.o.o, Direktorat civilnog vazduhoplovstva Republike Srbije, Agencija za civilno vazduhoplovstvo i KFOR, odnosno u njegovo ime HungaroControl).

Pandemija korona virus je imala ogroman uticaj na poslovanje Agencije za civilno vazduhoplovstvo, koja se dominantno finansira iz rutnih naknada koje plaćaju aviokompanije a koje su, ako su opstale, u velikoj krizi. Odmah nakon proglašenja pandemije pristupilo se racionalizaciji potrošnje. Struktura rashoda je značajno smanjena, obustavljene su sve značajne investicije i dat je akcenat na održavanje i obavljanje ključnih nadležnosti Agencije u cilju očuvanja sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja.

Agencija je svakodnevno pratila situaciju u vazdušnom saobraćaju i shodno dinamici odvijanja saobraćaja je više puta radila procjene ostvarenja prihoda i rashoda za kvartalne periode, odnosno ukupno za 2020. godinu.

Još u I kvartalu 2020. godine, pandemija koronavirusa zaustavila je vazdušni saobraćaj, a samim tim i planirane prilive. Podaci iz bilansa uspjeha za 2020. godinu, bilježe prihode poslovanja Agencije u iznosu od 2.105.680 eura, što je samo 49% planiranih prihoda za 2020. godinu.

Ovakve vanredne i neplanirane okolnosti zahtijevale su stalno djelovanje i prilagođavanje uslovima drastičnog poremećaja i pada vazdušnih operacija.

1.1. Normativni okvir finansiranja Agencije

Način finansiranja Agencije je propisan članom 13 stav 1 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG, broj 30/12, 30/17 i 082/20), kojim je propisano da se sredstva za obavljanje djelatnosti i razvoj Agencije obezbjeđuju iz:

- 1) naknada za izdavanje licenci, certifikata, uvjerenja, potvrda, dozvola i godišnjih naknada, u skladu sa ovim zakonom
- 2) dijela rutne i terminalne naknade iz člana 112 stav 5 ovog zakona;
- 3) dijela naknade koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju;
- 4) dijela naknade koju plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku;
- 5) drugih izvora u skladu sa zakonom.

1.2. Finansijski pokazatelji poslovanja

Bilans uspjeha u periodu od 01.01. do 31.12.2020. godine

U toku 2020. godine, Agencija je ostvarila ukupan prihod u iznosu od 2.105.680 eura, dok su ukupni rashodi iznosili 2.922.464 eura, što znači da je u poslovnoj 2020.godini, Agencija ostvarila manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 816.784 eura.

Tabela 1: Bilans uspjeha - BU 2020

red. Br.	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
1	Prihod	2.099.838	4.057.718
2	Poslovni prihodi	1.828.433	4.031.640
3	Ostali poslovni dobici	271.405	26.078
4			
5	Troškovi materijala	-28.563	-54.330
6	Troškovi zaposlenih	-1974.810	-2.345.656
7	Amortizacija	-121.768	-118.001
8	Umanjenje vrijednosti nekretnina, postr i op		
9	Ostali poslovni rashodi	-745.588	-1.351.184
	Profit od poslovnih aktivnosti	(770.891)	188.547
10	Neto finansijski prihod	2.824	4.581
11	Ostali rashodi	-48.717	-4.456
12	Porez na dobitak		
13	Neto dobitak/gubitak od diskontinuiranog poslov.		
	Neto profit za obračunski period	(816.784)	188.672
	Pripada:		
	Vlasnicima kapitala pravnog lica		
	Manjinski interes		

Prihodi Agencije za 2020. godinu

Ukupni prihodi Agencije za civilno vazduhoplovstvo u 2020. godini iznosili su 2.105.680 eura. Na osnovu podataka prikazanih u **tabeli 1** (bilans uspjeha) može se zaključiti da su ukupni prihodi u 2020. godini za oko 50 % manji od planiranih. U strukturi ukupnih prihoda najznačajniju stavku čine prihodi od rutnih naknada ili oko 80%, zatim slijede prihodi od terminalnih naknada sa oko 5%, prihodi od robnih i putničkih naknada koje plaćaju operatori vazduhoplova oko 1%, prihodi iz drugih izvora u skladu sa Zakonom (naknade za plovidbenost i pregled vazduhoplova, naknade za AOC i naknade za izdavanje dozvola) čine oko 2%, dok prihodi od kamata i drugi prihodi čine oko 12% ukupnih prihoda.

Strukturi prihoda po najznačajnijim stavkama prikazana je u **tabeli 2**.

Tabela 2: Ostvareni prihodi u toku 2020. godine

Vrste prihoda	Iznos (€)	%
Prihodi od rutnih naknada ¹	1.675.577	79,57
Prihodi od terminalnih naknada ²	103.755	4,93
Prihodi od naknada za izdavanje dozvola, licen, uvjer. pilot	38.219	1,82
Prihodi od putničkih naknada	10.633	0,50
Prihodi od robnih naknada	249	0,01
Prihodi iz predhodnih izvještajnih ³	8.433	0,40
Ostali prihodi ⁴	262.972	12,49
Prihodi od kamata	5.842	0,28
Ukupno	2.105.680	100

IGrafika 1: Prikaz strukture prihoda ostvarenih u 2020. godini

¹ **Prihodi od rutnih naknada** – (u članu 112 stav 5 Zakona o vazdušnom saobraćaju) utvrđuju se prema troškovnim bazama u zajedničkoj naplatnoj zoni „Srbija-Crna Gora-KFOR“ (nekada naplatna zona Beograd) pri čemu su civilne vazduhoplovne vlasti, kao i provajderi SMATSA i Hungaro Control, u izradi troškovne baze dužni da se striktno pridržavaju Načela za utvrđivanje jedinične cijene za rutne naknade koje je propisao EUROCONTROL-Brisel i koje su države prihvatile članstvom.

Načela se u cjelini odnose na en-route objekte, opremu i vazduhoplovne usluge za koje je svaka država odgovorna na osnovu ICAO Sporazuma o regionalnoj vazdušnoj navigaciji i pridruženog Plana regionalne vazdušne plovidbe.

Prilikom planiranja finansijskih izvještaja mora se voditi računa o principima EUROCONTROL-a koji se odnose na samostalnost i nezavisnost u finansiranju. Ukoliko bi se odstupilo od tih principa, moglo bi doći do ugrožavanja ovog izvora sredstava, jer se ona ne mogu koristiti u bilo koje druge svrhe, osim za unapređenje i bezbjednost funkcionisanja vazdušnog saobraćaja

Finansijski izvještaji Agencije dostavljaju se i Centralnom birou za naplatu rutnih naknada EUROCONTROL-a (odnosno Međunarodnim udruženjima avio prevoznika-IATA i Međunarodnoj asocijaciji avio-prevoznika-IACA). Finansijsko planiranje se obavlja, u skladu sa prihvaćenim principima zajedničkog sistema naplate rutnih naknada za period od narednih 5 (pet) godina, pri čemu se na multilateralnim pregovorima u Briselu, sa predstavnicima EUROCONTROLLA, IATA i Evropske komisije (održavaju se dva puta godišnje – juna i novembra mjeseca na sjednici Proširenog komiteta EUROCONTROL), razmatraju i prihvataju planirani troškovi koji se odnose na rutne usluge za narednu godinu svake zemlje članice pojedinačno.

Kontrolisani vazdušni prostor naplatne zone Srbije-Crne Gore-KFOR-a okvirno čini 1% svih naplatnih zona država članica EUROCONTROL-a. Do jedinične cijene za rutne naknade na osnovu koje se naplaćuju usluge, dolazi se sabiranjem troškovnih baza zajedničke naplate zone Srbije- Crne Gore -KFOR-a u skladu sa metodom pune naknade troškova (full-cost recovery, prema tački 1.3.1 Načela za utvrđivanje jedinične cijene za rutne naknade). Za potrebe utvrđivanja konačne jedinične cijene na ovako sabrane troškovne baze dodaju se EUROCONTROL troškovi, utvrđeni u skladu sa istim pravilima.

Tako utvrđena baza troškova predmet je razmatranja na Proširenom odboru za rutne naknade (Enlarge committee) koji nakon konsultacije sa korisnicima usluga prihvata ili zahtijeva korekciju troškovne baze. Konsultacije se obavljaju dvije sedmice prije navedenih rokova, a korisnici usluga bi podatke morali dobiti 10 dana prije konsultacije.

Nakon što utvrđenu cijenu prihvati Prošireni odbor za rutne naknade, konačnu odluku donose Privremeni Savjet i Stalna komisija EUROCONTROL-a. Ove odluke se donose krajem decembra svake godine za narednu godinu, a radi operativnosti sredstava početkom godine potpisuje se Protokol o instrukcijama za raspodjelu rutnih naknada između učesnika u zajedničkoj naplatnoj zoni Srbije-CrneGore-KFOR.

Države članice, odnosno korisnici ovih sredstava dužni su da EUROCONTROL-u plaćaju godišnje kontribucije.

Prihod od rutnih naknada od EUROCONTROL-a za 2020. godinu ostvaren je u iznosu od 1.675.577 eura ili za 2.394.990 eura manje u odnosu na planirani.

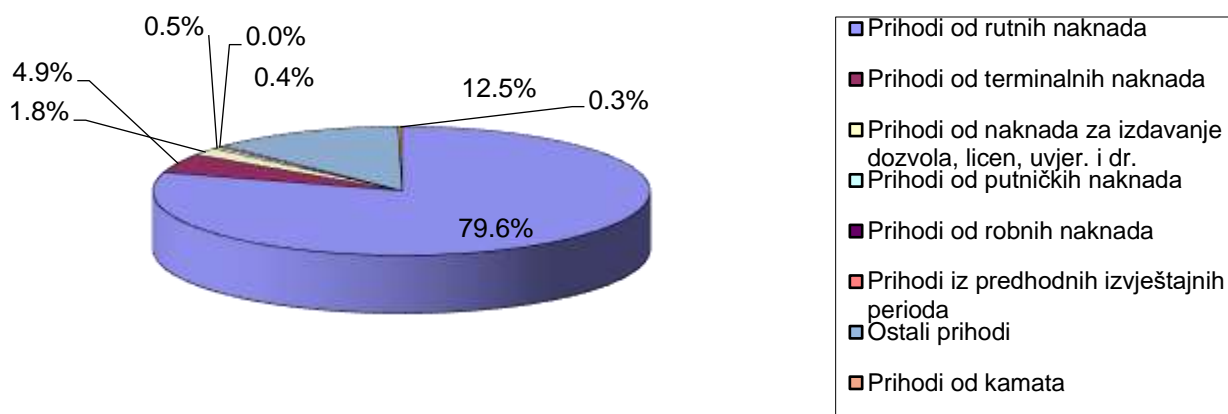
² **Prihod od terminalnih naknada** - Zakonom je propisano da ove naknade plaćaju korisnici usluga u vazdušnoj plovidbi i njihov iznos se utvrđuje u skladu sa članom 9 Odluke o načinu obračuna terminalne naknade za korišćenje usluga u vazdušnoj plovidbi („Službeni list CG“ broj 53/19) i Sporazumu o regulisanju međusobnih prava i obaveza po osnovu učešća u raspodjeli prihoda od terminalnih naknada. Navedenim odlukom je propisano da visina ove naknada za vazduhoplove koji polijeću ili slijeću na Aerodrom Podgorica (LYPG) i Aerodrom Tivat (LYTV), kao prihod Agencije za civilno vazduhoplovstvo, naplaćuje Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA doo Beograd, od operatora vazduhoplova udjelom od 10% od iznosa naplaćenih terminalnih naknada.

Prihod od terminalnih naknada u 2020. godini ostvaren je u iznosu od 103.755 eura.

³ Prihodi iz predhodnih izvještajnih perioda uglavnom se odnose na naplaćene prihode po osnovu rutnih naknada iz predhodnih godina u iznosu od 8.433 eura

⁴ U strukturi ostalih prihoda za 2020. godinu, dominiraju prihodi od povraćaja sredstava u iznosu od 262.972 eura od strane Generalnog sekretarjata Vlade Crne Gore po osnovu Aneksa sporazuma o saradnji u oblasti traganja i spašavanja vazduhoplova, broj 01/2-1968/10-17 od 24.12.2019. godine.

Prikaz strukture prihoda ostvarenih u 2020. godini

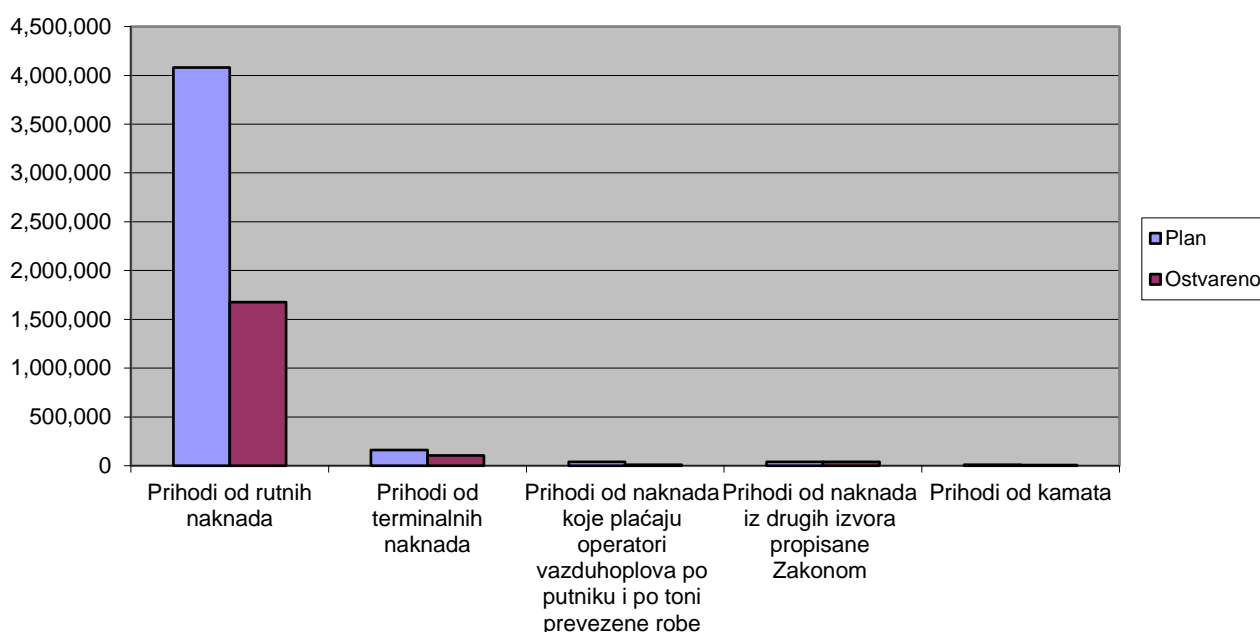

U tabelarnom prikazu dati su ključni pokazatelji poslovanja i njihovo poređenje sa planom:

Tabela 3: Odnos ostvarenih i planiranih prihoda u toku 2020. godine

Vrste prihoda	Plan	Ostvareno	Index
Prihodi od rutnih naknada	4.079.000	1.675.577	41
Prihodi od terminalnih naknada	160.000	103.755	65
Prihodi od naknada koje plaćaju operatori vazduhoplova po putniku i po toni prevezene robe	40.000	10.882	27
Prihodi od naknada iz drugih izvora propisane Zakonom (operativne licence, certifikati, odobrenja, dozvole i dr)	40.000	38.219	96
Prihodi od kamata	10.000	5.842	58

Prikaz ostvarenih prihoda i njihovo poređenje sa planom

Upoređujući ukupno ostvarene prihode sa planiranim po pojedinim stavkama može se zaključiti da je ostvareni prihod od rutnih naknada za 59% manji od planiranog za 2020. godinu, prihodi od terminalnih naknada za 35% manji od planiranih, prihodi od robnih i putničkih naknada za 73% manji od planiranih dok su prihodi od naknada iz drugih izvora propisanih Zakonom (pregled vazduhoplova, plovidbenost, izdavanje dozvola) za 4% manji od planiranih, zatim prihodi od kamata koji su za 42% manji od planiranih. Na osnovu predhodno pomenutog proizilazi:

Prihod od rutnih naknada za 2020. godinu doznačen od Eurocontrol-a u iznosu od 1.675.577 eura čini oko 62% ukupnih prihoda ili 41% ostvarenih u odnosu na planirane. **Ovakav procenat naplate ovih prihoda ne može se smatrati zadovoljavajućim imajući u vidu činjenicu da su za 59% ili u apsolutnom iznosu čak 2.394.990 eura manji od planiranih, nakon što je u aprilu 2020. godine avio saobraćaj gotovo u potpunosti zaustavljen usled globalne kriza prouzrokovana pandemijom korona virusa.** Treba imati u vidu da se naplata ovih prihoda u normalnim okolnostima ostvaruje posebnom dinamikom. Njihova naplata je posebno usporena u prvoj polovini godine, naročito u prva tri meseca. Isto, tako procenat naplate zavisi i od obima ostvarenog saobraćaja kao i od uspešnosti naplate odnosno solventnosti avio prevoznika.

Prihod od terminalnih naknada u 2020. godini je ostvaren u iznosu od 103.755 eura ili oko 5 % ukupnih prihoda ili 65% ostvarenih u odnosu na planirane. Ostvareni prihod od terminalnih naknada odnosi se na 2020. godinu (uključujući i naplaćene prihode iz ranijih godina) i naplaćen je na osnovu zaključenog sporazuma i aneksa sporazuma između Agencije i SMATSA-e doo za 2020. godinu. Takođe, evidentno je da će se jedan dio terminalnih naknada koje je SMATSA doo realizovala u 2020. godini, naplatiti u 2021. godini na osnovu potpisanih odgovarajućih akata između Agencije za civilno vazduhoplovstvo i SMATSA-e doo Beograd.

Prihod od putničkih naknada u 2020. godini je ostvaren u iznosu od 10.633 eura ili oko 1% ukupnih prihoda i manji su za 65% od planiranih. **Prihod od robnih naknada** u 2020. godini je ostvaren u iznosu od 249 eura, a planiran je u iznosu od 10.000 eura.

Prihodi od naknada iz drugih izvora propisanih Zakonom (operativne licence, sertifikati, odobrenja, dozvole i dr) ostvareni su u iznosu od 38.219 eura ili oko 2% ukupnih prihoda, manji su za 4% od planiranih.

Prihod od kamata za 2020. godinu je ostvaren u iznosu od 5.842 eura na oročene depozite kod Hipotekarne banke, Erste banke i Prve banke.

Dakle, Agencija je pravni subjekat koji se dominantno finansira iz međunarodnih izvora, dugoročno gledano, a imajući u vidu strukturu prihoda ostvarenih u 2020. godini kao i u ranijim godinama, nameće se potreba za što većim učešćem ostalih zakonom predviđenih prihoda u odnosu na do sada dominantne prihode od rutnih naknada.

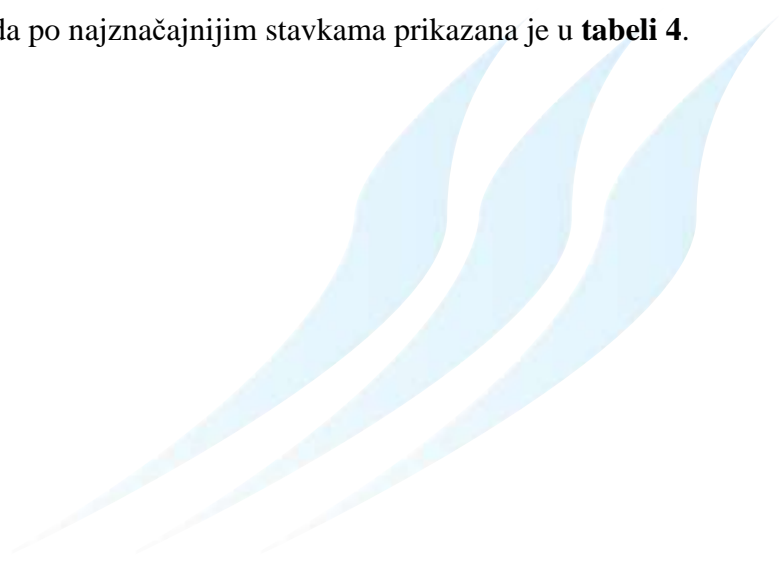
Dakle, glavni prihod Agencije je drastično smanjen i dominantno je uticao na ukupan procenat smanjenja prihoda. Na ovakvu situaciju koja se nije mogla predvidjeti niti na nju uticati, Agencija je blagovremeno reagovala hitnim usvajanjem restriktivnih mjera u potrošnji, tj. mjera štednje. Na taj način obezbijeđeno je normalno poslovanje Agencije, uz potpuno ostvarivanje svih nadležnosti Agencije koje su utvrđene zakonom.

Rashodi Agencije za 2020. godinu

Ukupni rashodi Agencije u izvještajnom periodu, iznosili su 2.922.464 eura. Na osnovu sumirano prikazanih podataka u **tabeli 1** (bilans uspjeha) može se zaključiti da su ukupni rashodi za 33 % manji u odnosu na planirane za 2020. godinu u iznosu od 4.329.000 eura. U strukturi rashoda najveće učešće imaju bruto troškovi zaposlenih (bruto zarade i ostala lična primanja zaposlenih sa svim troškovima vezanih za poreze i doprinose na teret poslodavca, ugovori o pružanju usluga, naknade članovima Savjeta, službena putovanja zajedno sa troškom prevoza) u iznosu od 1.974.810 eura ili 68% ukupnih rashoda.

Po strukturi rashoda sledeću najvišu bilansnu stavku čine ostali troškovi poslovanja u iznosu od 745.588 eura ili 26% ukupnih rashoda. U tim troškovima najveće učešće ostvaruju troškovi za kontribucije Eurocontrol-a u iznosu od 324.408 eura ili 44% ostalih troškova i troškovi namijenjeni za traganje i spašavanje u iznosu od 135.000 eura ili 18% ostalih troškova, Trošak materijala u iznosu od 28.563 eura čini 1% ukupnih rashoda dok trošak amortizacije u iznosu od 121.768 eura čini 4% ukupnih rashoda za 2020. godinu.

Struktura rashoda po najznačajnijim stavkama prikazana je u **tabeli 4**.

Tabela 4: Ostvareni rashodi u toku 2020. godine

Vrste rashoda	Ostvareno	%
bruto zarade zaposlenih i ostala lična primanja ⁵	1.810.416	61,95
bruto naknade članovima Savjeta	109.019	3,73
bruto naknade za ugovore o pružanju usluga	36.471	1,25
troškovi službenih putovanja ⁶ (dnevnice, prevoz, smještaj)	18.840	0,64
troškovi za članarine međ.org ⁷	324.408	11,10
troškovi za materijal i usluge i istali poslovni rashodi ⁸	299.133	10,24
troškovi traganja i spašavanja (SAR) ⁹	135.000	4,62
troškovi jednokratnih pomoci i donacija ¹⁰	67.409	2,31
Amortizacija	121.768	4,16
Ukupno	2.922.464	100

⁵ Bruto zarade zaposlenih i ostala lična primanja (doprinosi iz i na zarade) ostvarene su u iznosu od 1.955.906 eura ili 67% ukupnih rashoda Agencije ili oko 20% manje nego što je planirano za 2020. godinu.

⁶ Troškovi službenih putovanja obuhvataju troškove službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (prevoz, dnevnice i smještaj), ostvareni su u iznosu od 18.840 eura ili oko 1% ukupnih rashoda i manji su za 92% od planiranih za 2020. godinu u iznosu od 232.700 eura. Neznatni troškovi su i rezultat pandemije izazvane virusom covid -19, koja prevashodno zaustavila službena putovanja u inostranstvo tako da su se svi sastanci i poslovne saradnje odvijale putem video konferencija.

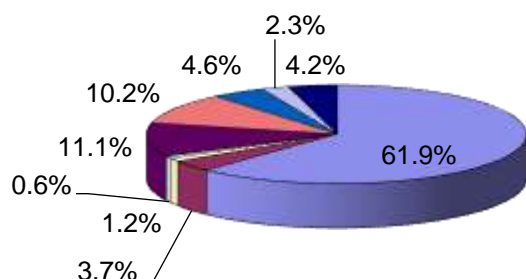
⁷ Troškovi za članarine međ.org. obuhvataju troškove članstva Agencije za civilno vazduhoplovstvo u međunarodnim institucijama to je prije svega trošak -kontribucije Eurocontrol-u Brisel, ostvaren u iznosu od 324.408 eura ili oko 11% ukupnih rashoda, što je za 21% manje nego što je planirano za 2020. godinu.

⁸ Troškovi za materijal i usluge i ostali poslovni rashodi obuhvataju troškove kancelarijskog materijala, reklamnog materijala, sitnog inventara, troškove goriva, električne energije i vode, troškove održavanja osnovnih sredstava, troškove reprezentacije, premije osiguranja zaposlenih, proviziju platnog prometa, troškove telefonskih i poštanskih i drugih transportnih usluga, neproizvodne usluge i ostale troškove, odnosno ostala poslovna terećenja. Za navedene potrebe ostvaren je trošak u iznosu od 299.133 eura, što je za 36% manje u odnosu na planirane u iznosu od 466.500 eura. U strukturi ovih rashoda značajne uštede ostvarene su kod troškova materijala i to: goriva, električne energije, vode i dr. planiranih sa 32.500 eura, a ostvarenih sa 13.548 eura ili 58% manje od planiranog, kancelarijskog materijala i ostalog potrošnog materijala planiranog sa 48.000 eura, a ostvarenih sa 15.014 eura ili oko 70% manje od plana, PTT usluga planiranih sa 51.000 eura, a ostvarenih sa 35.871 eura ili 30% manje od plana. Troškovi održavanja osnovnih sredstava su planirani sa 46.000 eura, a ostvareni sa 26.147 eura ili 43% manje u odnosu na planirane, trošak reprezentacije planiran sa 41.000 eura, a ostvaren sa 9.245 eura ili 77% manje od planiranog, dok su troškovi platnog prometa u zemlji i inostranstvu planirani sa 19.000 eura, a ostvareni sa 14.328 eura i manji su za 25% od plana, troškovi osiguranja planirani u iznosu od 30.000 eura, a ostvareni sa 22.244 eura, manji su za 26% od planiranih zatim usluge odnosa s javnošću planirane u iznosu od 35.000 eura, a ostvarene u iznosu od 22.525 eura ili 36% manje od plana, trošak obuke i edukacije zaposlenih planiran u iznosu od 50.000 eura, ostvaren u iznosu od 3.831 eura ili 92% manji od planiranog i ostali troškovi.

⁹ Troškovi za traganje i spašavanje (SAR) ostvareni su u iznosu od 135.000 eura ili oko 5% ukupnih rashoda, manji su za 79% u odnosu na planirane troškove SAR-a u iznosu od 630.566 eura za 2020. godinu, veoma mala realizovanost ovih troškova u toku 2020. godine u odnosu na planiranu troškovnu bazu za ove namjene za 2020. godinu je posledica pandemije izazvane virusom covid-19 kada se nije odvijao vazdušni saobraćaj i kada je tekuća likvidnost bila ugrožena.

¹⁰ Troškovi jednokratnih pomoći i donacija ostvareni su u iznosu od 67.409 eura ili 2% ukupnih troškova, veću su za 16% od planiranih za 2020.godinu, čemu je doprinijela činjenica da je povodom epidemije korona virusa odlukom Savjeta Agencije dodijeljena pomoć NKT-u u iznosu od 50.000 eura.

Prikaz strukture rashoda ostvarenih u 2020. godini

- bruto zarade zaposlenih i ostala lična primanja
- bruto naknade članovima Savjeta
- bruto naknade za ugovore o pružanju usluga
- troškovi službenih putovanja (dnevnice, prevoz, smještaj)
- troškovi za članarine međ.org
- troškovi za materijal i usluge i ostali poslovni rashodi
- troškovi traganja i spašavanja (SAR)
- troškovi jednokratnih pomoći i donacija
- Amortizacija

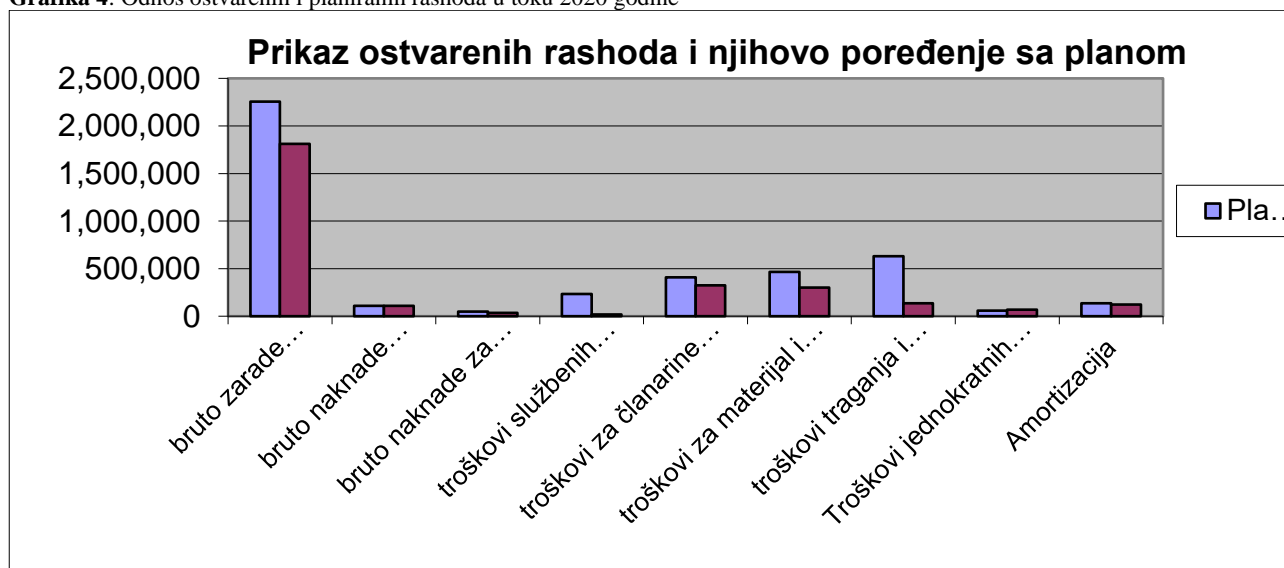
Grafika 2: Prikaz strukture rashoda ostvarenih u 2020. godini

U tabelarnom prikazu dati su ključni pokazatelji poslovanja i njihovo poređenje sa planom:

Tabela 5: Odnos ostvarenih i planiranih rashoda u toku 2020. godine

Vrste rashoda	plan	ostvareno	index
bruto zarade zaposlenih i ostala lična primanja	2.255.561	1.810.416	80
bruto naknade članovima Savjeta	109.533	109.019	100
bruto naknade za ugovore o pružanju usluga	49.000	36.471	74
troškovi službenih putovanja (dnevnice, prevoz, smještaj)	232.700	18.840	8
troškovi za članarine međ.org	410.000	324.408	79
troškovi za materijal i usluge i ostali poslovni rashodi	466.500	299.133	64
troškovi traganja i spašavanja (SAR)	630.566	135.000	21
Troškovi jednokratnih pomoći i donacija	58.000	67.409	116
Amortizacija	135.000	121.768	90

Grafika 4: Odnos ostvarenih i planiranih rashoda u toku 2020 godine

Analizom ostvarenih rashoda u odnosu na planirane, evidentno je da je gotovo u svim najvažnijim stavkama, došlo do manjeg ostvarenja rashoda, nego što je to planirano. Jedini izuzetak je napravljen kod izdataka za donacije, a to je posljedica činjenice da je Agencija, iako ugrožena sa prihodima, solidarno uplatila 50.000 eura pomoci NKT-u za saniranje posljedica epidemije korona virusa u Crnoj Gori. To pokazuje da je poslovna politika Agencije vodila računa o racionalizaciji tj. smanjenju svih troškova, sa jasnim trendom domaćinskog upravljanja sredstvima.

Realizacija Plana investicija za 2020. godinu

Planom investicija za 2020. godinu su obuhvaćene investicije ukupne vrijednosti 702.000 eura od čega su realizovane četiri investicije ukupne vrijednosti od 147.388. eura.

Realizovane investicije: Nabavka opreme za konferencijski sistem od EURO-UNIT DOO Podgorica u iznosu od 74.977,65 eura po Ugovoru broj: 08/1-2910/12-19 od 02.03.2020. godine, nabavka prečišćivača vazduha od SPECTRUM GROUP DOO Podgorica u iznosu od 4.900,01 eura po računu broj 002-11 od 17.01.2020. godine, nabavka klima uređaja od TIMING DOO Podgorica u iznosu od 2.299,10 eura, po računu broj 15/408-20 od 04.08.2020. godine, nabavka kancelarijske opreme od DRTRADE DOO Podgorica u iznosu od 1.216,05 eura, po računu broj 001-578 od 11.11.2020. godine i nabavka i implementacija Dokument menadžment sistema DMS (od AMPLITUDO DOO, Podgorica u iznosu od 63.994.48 eura, po Ugovoru broj: 08/1-1184/30-19 od 29.10.2019. godine.

Tabelarni pregled realizovanih investicija u 2020 godini

Rb	Naziv Investicije	Vrijednost investicije	
		Procijenjena vrijednost	Realizovana vrijednost
1.	Nabavka opreme za kancelarijski sistem	75.000	74.978
2.	Nabavka i implementacija DMS	70.000	63.995
3.	Nabavka kancelarijske opreme	5.000	1.216
4.	Nabavka klima uređaja	2.299	2.299
5.	Nabavka prečišćivača vazduha	4.900	4.900
	Ukupno	157.199	147.388

Ostale planirane investicije za 2020. godinu nijesu realizovane, jer se procijenilo da njihovu realizaciju treba odložiti za naredni period, prije svega zbog pada prihoda izazvanih pandemijom virusa covid -19 koja je drastično uticala na smanjenje realizovanih investicija, koje zato predstavljaju dio plan investicija za 2021. godinu.

Bilans stanja na dan 31.12.2020. godine

Tabela 6: Bilans stanja – BS 2020

red. Br.	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
	AKTIVA		
	Stalna imovina	1.433.174	1.138.856
1	Neuplaćeni upisani kapital		
2	Nematerijalna imovina	63.995	
3	Nekretnine, postrojenja i oprema	1.369.179	1.138.856
4	Stalna imovina namijenjena prodaji		
5	Dugoročna potraživanja		
6	Dugoročni finansijski plasmani		
7	Odloženi porezi		
	Obrtna imovina	5.045.034	5.381.297
8	Zalihe	180	180
9	Potraživanja od kupaca	1.301.013	827.975
10	Kratkoročni finansijski plasmani	2.803.027	2.800.365
11	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	727.701	1.067.645
12	Unaprijed plaćeni troškovi	118.802	116.202
13	Obračunati nenaplaćeni prihodi	94.811	568.930
14	Ostala obrtna imovina		
	Ukupna aktiva	6.478.208	6.520.153
	PASIVA		
	Kapital i reserve	5.769.662	6.372.656
15	Državni kapital	3.349.692	3.349.692
16	Emisiona premija		
17	Revalorizaciona rezerva	248.600	
18	Ostale reserve		
19	Neraspoređeni dobitak	2.171.370	3.022.964
20	Manjinski interes		
	Dugoročne obaveze	123.816	
21	Dugoročne obaveze	90.858	
22	Odloženi porezi		
23	Dugoročna rezervisanja	32.958	
24	Ostale dugoročne obaveze		
25	Odloženi prihodi		
	Kratkoročne obaveze	584.730	147.497
26	Kratkoročne obaveze iz poslovanja	221.277	147.497
27	Kratkočne finansijske obaveze	363.431	
28	Tekući dio dugoročnih kredita		
29	Obaveze za poreze	22	
30	Obaveze za dividend		
31	Kratkoročna rezervisanja		
32	Obračunate obaveze		
	Ukupna pasiva	6.478.208	6.520.153

Vrijednost **ukupne aktive**, na bazi bilansa stanja na dan 31.12.2020. godine iznosila je 6.478.208 eura, a sastoji se od:

- materijalne i nematerijalne imovine u iznosu od 1.433.174 eura ili 22 % ukupne aktive;

- obrtna imovina u vrijednosti od eura ili 78 % ukupne aktive i odnosi se na novčana sredstva u iznosu od 3.530.728 eura ili 70 % obrtne imovine Agencije od navedenog iznosa sredstva u iznosu od 2.803.027 eura, čine novčana sredstva oročena kod više poslovnih banaka.

Takođe, iskazana su potraživanja u iznosu od 1.301.013 eura, rezultat su fakturiranih, a nenaplaćenih terminalnih naknada u iznosu od 786.911 eura, zatim razgraničena potraživanja po osnovu rutnih naknada u iznosu od 495.590 eura za 2020. godinu, druga potraživanja.

Vrijednost **ukupne pasive na dan 31.12.2020. godine** iznosila je 6.478.208 eura. Kapital Agencije je 5.769.662 eura ili 89% ukupne pasive i obuhvata:

- državni kapital u iznosu od 3.349.692 eura;
- revalorizacione rezerve u iznosu od 248.600 eura;¹¹
- neraspoređeni dobitak u iznosu od 2.171.370 eura.

Ukupne obaveze Agencije za 2020. godinu iznose 708.546 eura to su prevashodno obaveze iz poslovanja prema Eurocontrol-u po osnovu zajma u iznosu od 454.289 eura, dobavljačima za račune iz decembra 2020. godine, koji su plaćeni u januaru 2021. godine u iznosu od 221.277 eura i dugoročna rezervisanja u iznosu od 32.958 eura.¹²

* * *

Ukupno posmatrano Agencija za civilno vazduhoplovstvo u poslovnoj 2020. godini ostvarila je ukupan prihod u iznosu od 2.105.680 eura, dok su ukupni rashodi iznosili 2.922.464 eura, što znači da je ostvaren manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 816.784 eura.

Međutim, i pored ostvarenog manjka prihoda nad rashodima u 2020. godini izazvanog katastrofalnim smanjenjem vazdušnih operacija, a koji je samo tehnički pokazatelj te krize, **navedeni bilans nije imao praktičnih negativnih posledica za Agenciju.**

Zahvaljujući finansijskim sredstvima koje je iz prethodnih godina Agencija akumulirala kao rezervu, navedena zdravstvena, ekonomska i finansijska kriza nije prouzrokovala nelikvidnost Agencije. Uz pomenuti povoljni kredit od EUROCONTROL-a, Agencija još uvijek nije došla u situaciju da se kreditno zadužuje kod komercijalnih banaka u Crnoj Gori, iako je Savjet Agencije dao načelnu saglasnost i za takvu aktivnost. Sve finansijske obaveze, uključujući i kontribucije prema EUROCONTROL-u koje predstavljaju značajan izdatak su se redovno izmirivale i Agencija nema neizmirenih dugovanja prema bilo kojem pravnom subjektu u zemlji i inostranstvu. **Uz drastične mjere smanjenja svih vrsta troškova i investicija, Agencija je obezbijedila redovan proces rada i vršenje svojih zakonom definisanih nadležnosti.**

---

¹¹ Revalorizacione rezerve u vrijednosti od 248.600 eura utvrđene su na osnovu procjene iz Izvještaja o procjeni vrijednosti imovine i opreme u vlasništvu Agencije za civilno vazduhoplovstvo na 31.12.2020. godine broj 08/1-402/21-663/5 od 14.06.2021.godine u skladu sa MRS 36- umanjenje vrijednosti imovine i MSFI 13 –odmjeravanje fer vrijednosti i predstavljaju pozitivnu razliku između procijenjene vrijednosti imovine i njene knjigovodstvene vrijednosti na dan procjene tj 31.12-2020. godine.

¹²Dugoročna rezervisanja u iznosu od 32.958 eura odnose se na rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju i jubilarne nagrade za zaposlene u Agenciji za civilno vazduhoplovstvo na dan 31,12.2020. godine, utvrđene su a osnovu Izvještaja aktuaara, broj:08/1-402/21-663/8 od 15.06.2021.godine.

1.3 Finansijski plan za 2020. godinu

Na osnovu planiranih prihoda i rashoda Agencije za 2021. godinu Savjet Agencije je 21. decembra 2020. godine usvojio Finansijski plan Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2021. godinu i dostavio ga Vladi. Finansijskim planom za 2021. godinu predviđen je ukupan prihod u iznosu od 3.504.700 eura i ukupni rashodi u iznosu od 3.504.700 eura. Planirani prihodi Agencije će se ostvariti kroz izvore finansiranja utvrđene članom 13 stav 1 Zakona o vazдушnom saobraćaju ("Službeni list CG", broj 30/12, 30/17 i 082/20), kojim je propisano da se sredstva za rad Agencije obezbjeđuju iz:

- 1) naknada za izdavanje licenci, sertifikata, uvjerenja, potvrda, dozvola i godišnjih naknada, u skladu sa ovim zakonom
- 2) dijela rutne i terminalne naknade iz člana 112 stav 5 ovog zakona;
- 3) dijela naknade koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazдушnom saobraćaju;
- 4) dijela naknade koju plaćaju putnici u civilnom vazдушnom saobraćaju u odlasku;
- 5) drugih izvora u skladu sa zakonom.

Međutim, zbog vanrednih okolnosti usled pandemije izazvane virusom COVID-19, nezabilježenog pada vazdušnog saobraćaja i znatno manjih prihoda od rutnih naknada iz kojih se Agencija za civilno vazduhoplovstvo kao vazduhoplovna vlast Crne Gore, dominantno finansira, realizaciju usvojenog Finansijskog plana za 2021. godinu, uslovljavaće prije svega normalizacijom avio saobraćaja i naplativost ostvarenih poslovnih prihoda Agencije .

1.4 Revizija finansijskih izvještaja Agencije za 2020. godinu

---

Članom 13 stav 7 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG” broj 30/12, 30/17 i 082/20) je propisano da svi obračuni prihoda i rashoda Agencije podliježu godišnjoj reviziji od strane nezavisnog ovlaštenog revizora, kojeg imenuje Vlada Crne Gore, u skladu sa zakonom kojim su uređene javne nabavke. Reviziju finansijskih iskaza Agencije za 2020.godinu je izvršila revizorska kuća "EUROREV" DOO Podgorica, izabrana po postupku propisanom Zakonom o javnim nabavkama. Izbor nezavisnog revizora potvrdila je Vlada zaključkom broj: 04-1918/2 od 15. aprila 2021. godine.

Revizor je podnio *Izveštaj o izvršenoj reviziji finansijskih iskaza za 2020. godinu*¹³ i dao mišljenje u kojem je navedeno da „ **finansijski izvještaji Agencije za civilno vazduhoplovstvo u svim značajnim aspektima prikazuju fer i istinito finansijski položaj Agencije za civilno vazduhoplovstvo na dan 31.12.2020. godine, njihovu finansijsku uspješnost te novčane tokove za godinu koja se završava na ovaj datum, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori "**

---

¹³ Izveštaj revizora je sastavni dio Finansijskog izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2019.godinu.

Zaključci:

---

1. Finansijski izvještaj Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2020. godinu prikazuje realno i objektivno finansijsko stanje i rezultate poslovanja i zasnovan je na finansijskim iskazima koji su urađeni u skladu sa računovodstvenim standardima i važećim propisima, što je potvrđeno i u mišljenju nezavisnog revizora.
Cjelokupno poslovanje Agencije vrši se u skladu sa zakonom, što je utvrđeno sveobuhvatnom kontrolom poslovanja od strane Državne revizorske institucije, kao i redovnim godišnjim izvještajima nezavisnog revizora imenovanog od strane Vlade i redovnim unutrašnjim revizijama.
2. Savjet Agencije i menadžment Agencije obavljali su svoje zakonske obaveze u 2020. godini u uslovima neočekivane pandemije koronavirusa koja je zadesila čitav svijet. Ova pandemija je pogodila sve oblasti života i rada, dovela do brojnih restrikcija, a posebno je drastično pogodila vazdušni saobraćaj. No, i u takvim okolnostima organi Agencije uspjeli su da se brzo i efikasno prilagode situaciji i ostvaruju svoju funkciju.
3. Katastrofalna situacija u vazdušnom saobraćaju, izazvana pandemijom korona virusa, i shodno tome drastični pad prometa vazdušnog saobraćaja doveo je do ogromnog pada rutnih naknada koje su osnovni i glavni izvor prihoda Agencije i to je dovelo do očekivanog smanjenja priliva prihoda i stim u vezi do očekivanog manjka prihoda nad rashodima.
4. Iako je pad rutnih naknada koje su dominantan izvor finansiranja Agencije iznosio 58% u odnosu na planiranih 4.329.000 eura zahvaljujući blagovremenom reagovanju i prilagođenoj poslovnoj politici manjak ukupnih prihoda nad rashodima Agencije od 816.784 eura bio je znatno manji od gubitka ključnog prihoda iz EUROCONTROL-a po osnovu rutnih naknada koji iznosi 2.394.990 eura.
5. Zahvaljujući finansijskim sredstvima koje je iz prethodnih godina Agencija akumulirala kao rezervu navedeni finansijski rezultat nije imao negativne posledice i nije prouzrokovao nelikvidnost Agencije. Uz drastične mjere štednje i smanjenja svih vrsta troškova i investicija, Agencija je obezbijedila i obezbjeđuje redovnu finansijsku likvidnost, redovan proces rada i izvršenje svih zakonskih i međunarodnih obaveza.
6. Imajući u vidu domaćinsku poslovnu politiku koja omogućava stabilnost tekućeg poslovanja, Agencija još uvijek nije došla u situaciju da se zadužuje kod komercijalnih banaka u Crnoj Gori.
7. Ovakva poslovna politika koja uz mjere štednje omogućava održavanje tekuće finansijske likvidnosti i normalno poslovanje i izvršavanje svih zakonom propisanih nadležnosti je jedino održiva i nastaviće se i u narednom periodu u skladu sa dinamikom smanjenja pandemije i postepenog oporavka vazdušnog saobraćaja i avio industrije.

Prilozi

---

1. Odluka Savjeta o utvrđivanju predloga Finansijskog izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2020. godinu sa Izvještajem nezavisnog revizora o izvršenoj revizije finansijskih iskaza za 2020. godinu.
2. Izvještaj nezavisnog revizora za 2020. godinu.

